

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਾਲਿੰਗ

Khalistan Affairs Centre
956-National Press Building
Washington, DC
20045
Ph: 202-637-9210
Fax: 202-637-9211
Email: kacwashdc@yahoo.com
www.khalistan-affairs.org

**ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ. ਸੀ. ਦੀ
ਕਲਮ ਤੋਂ**

**ਭਾਰਤੀ ਝੂਠਤੰਤਰ ਦੇ ਸਪਿਨ ਮਾਸਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੀਨ
ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਹਫਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤੁੰਬੇ ਉੱਡੇ!**

31 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ -

‘ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਾਡਾ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ’

***ਚੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੱਸ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ - ‘ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਦੌਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ
ਦਾ ਅਸੀਂ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਾਡਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ’***

**ਕੀ ਅਗਸਤ 2008 ਵਿੱਚ ਬੀਜਿੰਗ ਉਲੰਪਿਕ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚੀਨ 1962 ਵਾਂਗ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਏਗਾ ?**

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ (ਡੀ. ਸੀ.) 13 ਫਰਵਰੀ, 2008 - ਭਾਰਤੀ ਝੂਠਤੰਤਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੁਮਛੱਲੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ‘ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲੋਕਤੰਤਰ’ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ, ਆਪਣੇ ਝੂਠ ‘ਤੇ ਆਪ ਹੀ ਯਕੀਨ ਕਰਕੇ, ਖੁਆਰੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। 16 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਚੀਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਏ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬੜੇ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ‘ਅਤਿਅੰਤ ਸਫਲ ਦੌਰਾ’ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਭਰਦੀ ਸੁਪਰ-ਪਾਵਰ ਦੱਸਦਿਆਂ, ਚੀਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ‘ਝੁਕਾਅ’ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਨ ਤੇ ਪ੍ਰੈਸਟ ਨੋਟ, ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾ-ਸਿਰਫ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਚੀਨ ਦੌਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਬਲਕਿ ਨੇੜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕਾਫੀ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੀ 16 ਜਨਵਰੀ, 2008 ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ- “ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਚੀਨ ਦੀ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੀਡੀਏ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ‘ਫੌਜ’ ਵੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ‘ਸਫਲਤਾ’ ਸਬੰਧੀ ਬੜੇ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ 14 ਜਨਵਰੀ ਦੀ

‘ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ’ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਖਬਰ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ – ‘ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪੱਕੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ।’ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖਬਰ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ – ‘ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਸਿਗਨਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਸ ਬੰਨ੍ਹਾਈ।’ ਦੋਹਾਂ ਖਬਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ‘ਚੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਯੂ. ਐਨ. ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਪੱਕਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਮੰਨ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਅਮਰੀਕਾ-ਭਾਰਤ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਸੰਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ‘ਗਪੜਾਂ’ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਉਡਾਨ ਦੌਰਾਨ ਜਹਾਜ਼ ‘ਚ ਬੈਠਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ – ‘ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ, ਅਮਰੀਕਾ-ਭਾਰਤ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਸੰਧੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਾਏਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸੰਧੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ‘ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਟੋਮਿਕ ਐਨਰਜੀ ਏਜੰਸੀ’ ਅਤੇ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਸਪਲਾਇਰਜ਼ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗੀ।’ ਪਰ ਨਾਲ ਲਗਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ – ‘ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਚੀਨੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।’ ਇਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ – ‘ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਬ ਕੇ ਝੂਠ ਬੋਲੋ ਤੇ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਝੂਠ ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਓ!’”

“ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ, ਚੀਨ ਨਾਲ ਬਾਰਡਰ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ‘ਤੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਮੌਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ, ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ 100 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਰ, ਲਾਈਨ ਆਫ ਕੰਟਰੋਲ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚੀਨ, ਭਾਰਤੀ ਸੂਬੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚਲੇ ਚੀਨ ਦੇ ਅੰਬੈਸਡਰ ਨੇ, ਚੀਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਭਾਰਤ ਯਾਤਰਾ ਮੌਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ 1962 ਦੀ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਜੰਗ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤੀ ਬਹਾਦਰਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਵਰਗ ਮੀਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਲਾਕਾ, ਚੀਨ ਕੋਲ ‘ਖੁਹਾਇਆ’ ਸੀ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਚੀਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਮਤਾ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਵਾਰੇ-ਵਾਰੇ ਜਾਈਏ ‘ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ’ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਨਾ ਹੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਬੰਧੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ‘ਖੁਹਾਇਆ’ ਇਲਾਕਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦਿਖਾਈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਰੇਲ, ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ, ਭੂਮੀ ਵਿਗਿਆਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਵਸੀਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਦਿਕ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ 11 ਸਮਝੌਤਿਆਂ ‘ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ (ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਆਫ ਅੰਡਰਸਟੈਂਡਿੰਗ) ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਿਪਲੋਮੈਟਿਕ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

“ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆਂ ਹੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਦਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੀਨ, ਵੀਟੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਪੱਕਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ‘ਵੀਟੋ’ ਉਸਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਹੋਰ ਸੁਪਰ-ਪਾਵਰਾਂ (ਅਮਰੀਕਾ, ਰੂਸ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੇ ਫਰਾਂਸ) ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਰਾਬਰ ‘ਤੇ ਕਿਉਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗਾ – ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਿੱਠੁ ਬਣਕੇ, ਚੀਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ‘ਕਾਰਡ’ ਖੇਡਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਚੀਨ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਊਕਲੀਅਰ-ਸਮਝੌਤਾ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਨਿਸ਼ੇਧ ਸੰਧੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ‘ਸਾਜ਼ਿਸ਼’ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਫੇਰ ਚੀਨ ਕਿਉਂ ਅਮਰੀਕਾ-ਭਾਰਤ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇਗਾ? ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ, ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਲੋਕ ‘ਖੁਸ਼ਫਹਿਮੀ’ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਫਹਿਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕ!”

31 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ – ‘ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਭਾਰਤ ਦੀ ਉਹ ਧਰਤੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਣਾਂ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ‘ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ’ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ।’ ਇਸ ਤੋਂ ਫੌਰਨ ਬਾਦ, ਬੀਜਿੰਗ (ਚੀਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ) ਵਿੱਚ, ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ, ਭਾਰਤੀ ਅੰਬੈਸੀ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ – ‘ਅਸੀਂ ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਰੁਣਾਚਲ ਫੇਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ‘ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਧਰਤੀ’ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦਾ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਚੀਨ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਭੜਕਾਊ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬੰਦ ਕਰੇ।’ ਚੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਦੇ ਅੱਗੋਂ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦੇਂਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ – ‘ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਅਰੁਣਾਚਲ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਚੁਣਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਰੁਣਾਚਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।’

ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਨੇਫਾ (ਨਾਰਥ ਈਸਟ ਫਰੰਟੀਅਰ ਏਜੰਸੀ) ਸੀ ਅਤੇ ਇਥੇ ਹੀ 1962 ਵਿੱਚ ਚੀਨ-ਭਾਰਤ ਜੰਗ ਲੜੀ ਗਈ ਸੀ। 83,600 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਇਲਾਕੇ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ‘ਸਾਊਥ ਤਿੱਬਤ’ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਅੱਠ ਲੱਖ ਦੇ ਲਗਭਗ ਅਬਾਦੀ, ਚੀਨੀ-ਨੇਪਾਲੀ-ਭੂਟਾਨੀ-ਤਿੱਬਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ‘ਮੰਗੋਲ’ ਚਿਹਰਿਆਂ-ਮੋਹਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਚੀਨ, ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਤੇ 1950ਵਿਆਂ ਤੋਂ (1949 ਵਿੱਚ ਪੀਪਲਜ਼ ਰੀਪਬਲਿਕ ਆਫ ਚਾਈਨਾ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਸੀ) ਹੀ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਜਤਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 1950ਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਚਾਓ ਇਨ ਲਾਈ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਝਗੜਾ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕਰ ਲਈਏ ਪਰ ਉਦੋਂ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਇਵੇਂ ਹੀ 'ਹਵਾ' ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਹਨ, ਸੋ ਨਹਿਰੂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ 'ਸਾਰਥਕ ਹੁੰਘਾਰਾ' ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਚੀਨ ਨੇ ਜਦੋਂ ਤਿੱਬਤ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਦਲਾਈਲਾਮਾ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ-ਸ਼ਰਣ ਦੇ ਕੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰ ਲਿਆ।

ਅਕਤੂਬਰ 1962 ਵਿੱਚ ਨਹਿਰੂ ਨੇ, ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨੇਫਾ (ਅਜੋਕਾ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਵਿਚਲੀਆਂ 'ਚੀਨੀ ਚੌਕੀਆਂ' ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਏ। ਚੀਨ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ, ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜੜਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਕੌਲ (ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ) ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਬਹਾਨੇ, ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨਾਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 'ਦਿਲ ਦਾ ਮਰੀਜ਼' ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ (1964 ਵਿੱਚ) ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਗਿਆ। ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਚੀਨ ਨੇ ਨਾ-ਸਿਰਫ਼ ਸਾਰਾ ਨੇਫਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਬਲਕਿ ਅਸਾਮ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇਜ਼ਪੁਰ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ, ਜੰਗੀ-ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਲਏ ਗਏ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲਈ ਤਰਲੇ ਕੀਤੇ। 19 ਨਵੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਚੀਨ ਨੇ ਇੱਕ-ਤਰਫ਼ਾ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਚੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਾਓ-ਜੇ-ਤੁੰਗ ਨੇ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਮੰਤਵ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ 'ਸੀਮਾ ਝਗੜੇ' ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਏ। ਚੀਨ ਨੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤੇ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਪਸ ਹਟਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ, 7 ਨਵੰਬਰ, 1962 ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ (ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਚੀਨ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਜਿੱਤਿਆ ਇਲਾਕਾ ਮੋੜਿਆ (ਪਰ ਉਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ) ਉਹ ਹੀ ਅੱਜ ਦਾ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ, ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਸਬੰਧੀ ਚੀਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਠੋਸ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ - ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਰਿਸਦਾ ਜ਼ਖਮ ਹੈ!

ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹਏ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਜੇ. ਜੇ. ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਬਨਾਉਣਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਨਾਲ, ਬੀਜੇਪੀ ਵਲੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭੜਕਾਊ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ, ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਵਫ਼ਦ, ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਏ 'ਤਾਈਵਾਨ ਦੇਸ਼' ਭੇਜਣਾ ਵੀ ਚੀਨੀ-ਬੈਲ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕੱਪੜਾ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਬੀਜੇਪੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਵਫ਼ਦ ਤਾਈਵਾਨ ਗਿਆ (30 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ 4 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ) ਉਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਰਾਜੂ, ਬੀਜੇਪੀ ਦਾ ਬੁਲਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਵੇਗਕਰ ਅਤੇ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਐਮ. ਪੀ. ਖੀਰੇਨ ਰੱਜੂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੀਨ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ 'ਪੀਪਲਜ਼ ਰੀਪਬਲਿਕ ਆਫ ਚਾਈਨਾ' ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਈਵਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਕੋਈ ਸ਼ੈਅ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਰ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਵਿੱਚ-ਵਿੱਚ ਇਸ 'ਭਰੋਸੇ' ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਨੇਪਾਲ-ਭਾਰਤ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਜਿਹੜੇ 'ਚੀਨ ਸਟੱਡੀ ਸੈਂਟਰ' ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨੇਪਾਲ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੇ 'ਪੱਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ' ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ 'ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ' ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਏ ਵਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮੀਡੀਏ ਅਨੁਸਾਰ ਨੇਪਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਪਏਗਾ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਚੀਨ ਕੋਰਾਕੋਰਮ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਨੇਪਾਲ ਨੂੰ ਮਾਲ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ।

ਚੀਨ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿਮਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਉਂਗਲੀਆਂ -ਲੱਦਾਖ, ਨੇਪਾਲ, ਸਿੱਕਮ, ਭੂਟਾਨ ਤੇ ਸਾਊਥ ਤਿੱਬਤ (ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਹਰ ਹੀਲੇ ਚੀਨੀ-ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਰਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਿੱਕਮ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਥੋਪੀ ਹੋਈ ਹੈ - ਜਿਸਨੂੰ ਚੀਨ ਨੇ ਕਦੀ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਲੱਦਾਖ ਦਾ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸਾ ਚੀਨ ਨੇ 1962 ਵਿੱਚ ਖੋਹਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਭੂਟਾਨ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਜੂਲੇ ਹੇਠੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਉੱਸਲਵੱਟੇ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਕੇ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਤੀ ਚੀਨ ਦੀ ਸੱਜਰੀ ਪਹੁੰਚ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ।

ਅਗਸਤ-2008 ਦੀਆਂ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ, ਚੀਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬੀਜਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਚੀਨ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਐਸੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਜਿਸਦਾ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ 'ਤੇ ਪਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਇਸਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰੇ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਅਜੋਕੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਪੂਛ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ (ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸ਼ਹਿ 'ਤੇ) ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੇ 2008 ਦੀਆਂ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਚੀਨ 1962 ਦੀਆਂ ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੋਹਰਾ ਦੇਵੇ। ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੇ 'ਸਪੂਤਾਂ' ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਚੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਫਰਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਚੀਨ 1962 ਵਾਂਗ, ਜਿੱਤਿਆ ਇਲਾਕਾ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਦੋਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ 'ਨਲਾਇਕ' ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਦੇ!